

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 16988
Tarih: 21-02-2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 21/02/2022 16:29
Sayı: E-120.10-
0970486

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), "Bir dili yok olmaktan koruyabilmek için yapılabilecek en önemli şey insanların o dili konuşabilmesi ve çocuklarına öğretebilmesi için uygun koşulları yaratmaktır." diye belirtiyor. Ayrıca kültürel çeşitliliği ve çok dilliliği desteklemek amacıyla Birleşmiş Milletler (BM) Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından, 1999 yılında 21 Şubat tarihini, "Uluslararası Anadil Günü" ilan etmiş ve ilk kez dünyada 2000 yılında, "Dünya Anadili Günü" olarak kutlanmaya başlamıştır. Böylece anadili ve anadilinde eğitim hakkı güvence altına alınmıştır.

UNESCO "Tehlike Altındaki Diller Atlası" verilerine göre; dünyada konuşulan 6 bin dilden 2 bin 474'ü yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Ayrıca Türkiye'de de 18 anadil ve lehçe yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bu 18 dilin korunması ve yok olmasının önüne geçilmesi için hala gerekli anayasal düzenlemeler yapılmamış ve anadili hakkı önündeki engeller kaldırılmamıştır. Anadili hakkının Türkiye'de konuşulan tüm diller ve lehçeler için gerekli tedbirlerin alınması, anadilde eğitim, kültürel çeşitliliği geliştirilmesinin yanı sıra çok dilliliği desteklemek amacıyla Anayasanın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılması için gereğini arz ederim.

GEREKÇE ÖZETİ

Birleşmiş Milletler (BM) Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından kültürel çeşitliliği ve çok dilliliği desteklemek amacıyla 1999 yılında 21 Şubat tarihini, "Uluslararası Anadil Günü" ilan etmiş ve ilk kez dünyada 2000 yılında, "Dünya Anadili Günü" olarak kutlanmaya başlamıştır. Böylece anadili ve anadilinde eğitim hakkı güvence altına alınmıştır.

UNESCO "Tehlike Altındaki Diller Atlası" verilerine göre; dünyada konuşulan 6 bin dilden 2 bin 474'ü yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. BM verilerine göre dünyada her 15 günde bir dil, içinde geliştiği entelektüel ve kültürel ortamla birlikte yok olmaktadır. Türkiye'de ise 18 anadil ve lehçe yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Türkiye'de eşitlik ilkesine aykırılığın en çok görüldüğü alanlardan biri de anadilde; eğitim, sağlık hizmeti ve yayındır. 2016 yılında ilan edilen OHAL ile birlikte; birçok alanda Kürtçe faaliyetler yasaklar kapsamına alınarak durdurulmuştur. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda yapılan Kürtçe konuşmalar hala tutanaklarında "bilinmeyen dil, anlaşılmayan dil ve x dili" şeklinde yazılmaktadır.

GEREKÇE

Birleşmiş Milletler, "Bir dili yok olmaktan koruyabilmek için yapılabilecek en önemli şey insanların o dili konuşabilmesi ve çocuklarına öğretebilmesi için uygun koşulları yaratmaktır." diye belirtiyor. Ayrıca kültürel çeşitliliği ve çok dilliliği desteklemek amacıyla Birleşmiş Milletler

tarafından, 1999 yılında 21 Şubat tarihini, "Uluslararası Anadil Günü" ilan etmiş ve ilk kez dünyada 2000 yılında, "Dünya Anadili Günü" olarak kutlanmaya başlamıştır.

UNESCO "Tehlike Altındaki Diller Atlası" verilerine göre; dünyada konuşulan 6 bin dilden 2 bin 474'ü yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. BM verilerine göre dünyada her 15 günde bir dil, içinde geliştiği entelektüel ve kültürel ortamla birlikte yok olmaktadır. UNESCO'ya göre, dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 40'ı konuştukları veya anladıkları bir dilde eğitime erişememektedir. Türkiye'de ise 18 anadil ve lehçe yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bu 18 dilin korunması ve yok olmalarının önüne geçilmesi için hala gerekli anayasal düzenlemeler yapılmamış ve anadili hakkı önündeki engeller kaldırılmamıştır, aksine özellikle Kürtçe dilinde yapılan faaliyetlere yönelik baskı ve yasaklar artarak devam etmektedir.

Türkiye'de eşitlik ilkesine aykırılığın en çok görüldüğü alanlardan biri de anadilde; eğitim, sağlık hizmeti ve yayındır. 2016 yılında ilan edilen OHAL ile birlikte; günlük Kürtçe yayımlanan tek gazete olan Azadiya Welat, Kürtçe yayın yapan Zarok TV ile Kürtçe program yayınlayan Jiyan TV, Azadi TV, Van Tv, İMC TV, TV10 TV kanalları, Kürtçe haber yayınlayan JINHA, DİHA gibi ajanslar kapatılmıştır. İstanbul Kürt Enstitüsü, Kürt Dili ve Kültürü üzerine araştırma yapan KURDÎ- DER (Komeleya Lêkolîn û Pêşvexistina Zimanê Kurdî), Kürtçe anadilinde eğitim veren okullar, akademiler ve dernekler kapatılmıştır. 2016 yılında belediyelere atanan Kayyımlar, Kürtçe hizmet veren kreşleri kapatmış, Kürtçe oyunlar sahneleyen şehir tiyatrolarının sözleşmeleri feshetmiş ve çok sayıda Kürtçe kurum, park, sokak ve cadde isimleri Türkçe isimlerle değiştirmiştir. En son 28 Ocak 2022'de ise Kürtçe yayın yapan Xwebûn gazetesinin internet sitesine, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun 490.05.01.2022-93453 sayılı kararıyla erişim engeli getirildi.

21 Şubat Dünya Anadil Günü'nde de Türkiye'de milyonlarca kişinin hala anadilinde eğitim görmediği bilinmektedir. Dilbilimi ve eğitim bilimleri açısından bu durumdan en çok etkilenen kesimlerden biri de şüphesiz çocuklardır. Anadile yönelik bu durum hak ihlallerine neden olmakla birlikte dilin de yok olmasına zemin oluşturmaktadır. Ayrıca Mardin Artuklu Üniversitesi, Dicle Üniversitesi, Bingöl Üniversitesi ile Muş Alparslan Üniversitesi'nin Kürtçe/Zazaca (Dimilkî) Dili ve Edebiyatı bölümlerinden binlerce öğrenci mezun olmaktadır. Kürt Dili ve Edebiyatı bölümünü bitiren yaklaşık bin 500 öğretmen atama bekliyor. Ancak Kürtçe öğretmen atamalarına bakıldığında 2018'de 3 atamanın yapıldığı, 2019'da hiç atamanın yapılmadığı, 2020'de ise 1 atama yapılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Mayıs 2021'de yapılan 20 öğretmen ataması arasında sadece 3 Kürtçe öğretmen ataması yapılmış ve bu atamayla birlikte ataması yapılan Kürtçe öğretmeni sayısı 79'a olmuştur. Türkiye Büyük Millet Meclisi tutanaklarında hala Kürtçe, "bilinmeyen dil, anlaşılmayan dil ve x dili" şeklinde yazılmaktadır.

Anadilde eğitim hakkı Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası birçok sözleşme ve protokol ile güvence altına alınmıştır. Bu sözleşme ve protokoller gereği eğitimde fırsat eşitliği

kapsamında anadilde eğitim hakkının sağlanması devletin sorumluluğundadır. BM'ye taraf olan Türkiye'nin de anadillerin korunması ve gelişmesi amacıyla yükümlülüklerini bulunmaktadır. Bu bağlamda Türkiye'de konuşulan ve yok olma tehlikesi ile karşı karşıya olan tüm dillerin Anayasal güvence altına alınması, kamusal alanda kullanımına olanak sağlanması önünde somut adımların ve gerekli diğer tüm düzenlemelerin yapılması amacıyla bir araştırma komisyonu kurulmasını arz ederim. **21 Şubat 2022**

Şevin Coşkun

Muş Milletvekili

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	M. H. H.
2	NURAN İMİR	ŞIRNAK	N. İm -
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	G. K.
4	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	A. Ö.
5	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	R. T.
6	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	A. K.
7	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ö. Ö.
8	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	E. A.
9	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	H. Ö.
10	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	Ö. F.
11	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	A. S.
12	MURAT SARISAÇ	VAN	M. S.
13	Derdim DAĞ	DİYARBAKIR	D. D.
14	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	A. A.
15	KEMAL BÜLBÜL	ANTALYA	K. B.
16	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	M. Ç.
17	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	E. G.
18	NUSRETTİN MAÇIN	ŞANLIURFA	N. M.
19			
20	SEMRA GÜZEL	DİYARBAKIR	S. G.